



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

MSc Βασιλική Σαΐνη

Κ. Ανθρωπολόγος

Στέλεχος Γενικής Γραμματείας Ισότητας και
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Τμήμα Κοινωνικής
Προστασίας και Αντιμετώπισης Πολλαπλών
Διακρίσεων

**ΟΔΗΓΟΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΔΟΜΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΜΕ
ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ**

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ 2021-2025 ΓΓΙΑΔ

- **Άξονας Προτεραιότητας 1: Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.Δράση 1.3.4: Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία**
- **Άξονας Προτεραιότητας 4: Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές.Δράση 4.3.2: Ενσωμάτωση της διάσταση της αναπηρίας στις πολιτικές και τα προγράμματα για την ισότητα των φύλων**

ΟΔΗΓΟΣ

Στόχος: Η ενημέρωση των εργαζομένων στις προαναφερόμενες δομές για τον κίνδυνο έμφυλης βίας προς τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία στις δομές αυτές από το προσωπικό και η αντιμετώπιση και εξάλειψη της

Βασίστηκε: Κώδικες δεοντολογίας επαγγελματιών υγείας και Δεσμευτικές Αποφάσεις επαγγελματικών συλλόγων

Τι προσφέρει: κατευθύνσεις ως προς την αντιμετώπιση περιπτώσεων εντοπισμού και αναφοράς περιστατικών έμφυλης βίας σε γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία σε δομές παροχής φροντίδας και δομές παροχής κοινωνικής φροντίδας

Διάρθρωση

- **Μέρος I:** Γιατί λαμβάνουμε μέτρα για την έμφυλη βία κατά των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία
- **Μέρος II:** Κατευθυντήριες αρχές διαχείρισης περιστατικών βίας κατά των γυναικών

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

- Ιατρικό προσωπικό
- Κοινωνικοί/ες λειτουργοί
- Νοσηλευτικό προσωπικό
- Παραϊατρικό προσωπικό (ο.π Φυσιοθεραπευτές/τριες, χειροπράκτες)
- Σύμβουλοι ψυχικής υγείας
- Φροντιστές/στριες
- Ψυχολόγοι
- Ψυχίατροι
- Οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα εργάζεται στις προαναφερόμενες δομές και παρέχει υπηρεσίες φροντίδας σε γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία ή έρχεται σε επαφή μαζί τους

ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΘΥΤΕΣ

Μέλη της πυρηνικής ή
ευρύτερης
οικογενείας

Σύντροφοι, σύζυγοι:
άνδρες-γυναίκες

Φροντιστές/στριες

Προσωπικοί βοηθοί

Επαγγελματίες-Μέλη
προσωπικού δομών
παροχής κοινωνικής
φροντίδας

Επαγγελματίες-Μέλη
προσωπικού δομών
φροντίδας

Εκπαιδευτικό
προσωπικό

Φίλοι

Γνωστοί

Γείτονες

Συνάδερφοι

Άγνωστοι

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Διεθνές επίπεδο

- Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ICCPR)
- Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα (ICESCR)
- Διεθνής Σύμβαση περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων (ICERD)
- Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW).
- Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού αποτελεί την πρώτη σύμβαση που ρητά απαγορεύει την διάκριση βασισμένη στην αναπηρία.
- Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο

Ευρωπαϊκό επίπεδο

- Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων
- Οδηγία 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας.
- Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030 «Μια Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων με Αναπηρίες 2021-2030»
- Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020)
- Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μια Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025»

Εθνικό επίπεδο

- Ν. 4074/12 κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της στην ελληνική νομοθεσία.
- Ν.4443/2016 ενσωμάτωση των Ευρωπαϊκών Οδηγιών 2000/43/ ΕΚ και 2000/78/ΕΚ για τις πολλαπλές διακρίσεις, των διατομεακών διακρίσεων και των διακρίσεων λόγω σχέσης.
- Ν.4531/2018 1) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας
- Ν.4780/2021 σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας
- Ν.4837/2021 για τον Προσωπικό Βοηθό για τα άτομα με αναπηρία
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΔ)

ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΛΗΤΤΟΥΝ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΒΑΘΜΟ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ



- Εξαναγκασμός και καταναγκασμός σε ιατρικές πράξεις χωρίς τη συναίνεσή τους. Αυτό περιλαμβάνει τα εξής:
 - Καταναγκαστική Στείρωση.
 - Καταναγκαστική άμβλωση.
 - Αναγκαστική αντισύλληψη
- Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων
- Πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι
- Εμπορία γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία για σεξουαλική εκμετάλλευση

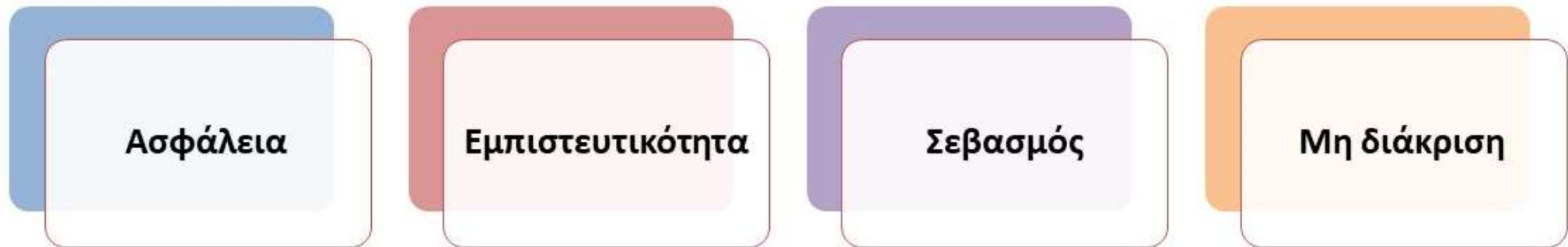
ΒΙΑ ΠΟΥ ΥΦΙΣΤΑΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΚΛΕΙΣΤΕΣ ΔΟΜΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

- αναγκαστική σεξουαλική επαφή με εργαζόμενους, φροντιστές ή άλλους χρήστες των υπηρεσιών των δομών
- ξυλοδαρμοί, πρόκληση σωματικών κακώσεων και βλαβών
- καμία παροχή δυνατότητας για εκτέλεση δραστηριοτήτων, εργασίας ή άλλων ενασχολήσεων με αποτέλεσμα οι χρήστριες των υπηρεσιών των δομών αυτών να αισθάνονται ανία και πλήξη
- εξαναγκαστική στείρωση ή αμβλώσεις
- εγκλεισμός σε δωμάτια και η χρήση παγωμένων μπάνιων ή κρύων ντους ως μορφή τιμωρίας
- χορήγηση καταναγκαστικής φαρμακευτικής αγωγής (ηρεμιστικά)
- απογύμνωση μπροστά σε άλλα άτομα από τρίτα άτομα, ή κυκλοφορία στους χώρους των δομών χωρίς ένδυση,
- εξαναγκαστική παρακολούθηση της κακοποίησης άλλων ατόμων
- υποβολή σε υποχρεωτική περίδεση και εξαναγκαστική ακινητοποίηση στα κρεβάτια τους
- ελλιπή καθαριότητα
- μη παροχή βοήθειας στην εκτέλεση των φυσικών τους αναγκών

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ



ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ



ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

α. Ο σεβασμός της εγγενούς αξιοπρέπειας, της ατομικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας ατομικών επιλογών και της ανεξαρτησίας των ατόμων,

β. Η μη διάκριση,

γ. Η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία,

δ. Ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες, ως τμήματος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και της ανθρωπότητας,

ε. Η ισότητα ευκαιριών

στ. Η προσβασιμότητα

ζ. Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών

η. Ο σεβασμός των εξελισσόμενων ικανοτήτων των παιδιών με αναπηρίες και ο σεβασμός του δικαιώματος των παιδιών με αναπηρίες να διατηρήσουν την ταυτότητά τους.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ

Αρχή μη βλάβης.

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας υποχρεούται όχι μόνο να μην εμπλέκεται σε δραστηριότητες και πράξεις, εκδηλώσεις έμφυλης βίας, εκμετάλλευσης, παρενόχλησης ή παραμέλησης, που παραβιάζουν ή μειώνουν τα κοινωνικά ή νομικά δικαιώματα των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία αλλά και να τις καταγγέλλει εφόσον υποπέσουν στην αντίληψη του.

Αρχή μη διάκρισης

Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας ενεργεί με σκοπό τον εντοπισμό και την εξάλειψη της διάκρισης σε βάρος κάθε ανθρώπου ή ομάδας, λόγο φυλής, χρώματος, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας, θρησκείας, εθνοτικής καταγωγής, οικογενειακής κατάστασης, πολιτικών πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης ή άλλης προτίμησης ή προσωπικού χαρακτηριστικού, ιδιότητας ή καθεστώτος.

ΑΡΧΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

- Εγγύηση και **διασφάλιση συμφερόντων δικαιωμάτων** της γυναίκας και κοριτσιού με αναπηρία θύμα/επιζήσασα έμφυλης βίας
- Όταν τρίτο πρόσωπο έχει νόμιμα εξουσιοδοτηθεί να ενεργεί για λογαριασμό της γυναίκας ή/και κοριτσιού με αναπηρία, το προσωπικό που του έγινε καταγγελία ή υπέπεσε στην αντίληψή του με οποιοδήποτε τρόπο περιστατικό βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών εντός και εκτός της δομής που εργάζεται, υποχρεούται να συνεργάζεται με τρίτο πρόσωπο, έχοντας πάντα υπόψη το συμφέρον της γυναίκας και κοριτσιού με αναπηρία που έχει υποστεί έμφυλη βία
- Διασφάλιση της **πρόσβασης και παραπομπής όλων των γυναικών** και κοριτσιών με αναπηρία θυμάτων έμφυλης βίας στις υπηρεσίες αρμόδιες για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας κατά των γυναικών
- **Αναφορά** οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης ή υποψίας κακοποίησης στις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες
- **Μη εμπλοκή σε σεξουαλική κακοποίηση** ή ανάρμοστη συμπεριφορά και πρέπει να αναφέρει οποιαδήποτε τέτοια συμπεριφορά από άλλους εργαζόμενους/ες, άτομα με αναπηρία, μέλη της οικογένειας, φροντιστές/στρίες, ήτοι:
- Το προσωπικό των κλειστών δομών παροχής φροντίδας και παροχής κοινωνικής φροντίδας πρέπει να **ενεργεί ηθικά**, με **ακεραιότητα, ειλικρίνεια και διαφάνεια**.

ΣΕΒΑΣΜΟΣ

- Σεβασμός για τις πολιτισμικές διαφορές
- Σεβασμός στις ατομικές τους ιστορίες, αξίες, κοινωνικό πλαίσιο
- Ενθάρρυνση των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία να επικοινωνούν τις προτιμήσεις τους για τον τρόπο παροχής της υποστήριξής τους
- Ανταπόκριση στις έμφυλες ανάγκες τους

Οι επαγγελματίες φροντιστές/ριες σε δομές κλειστής φροντίδας, ΣΥΔ, κ.λπ. καθώς και οι προσωπικοί βοηθοί των ατόμων με οποιαδήποτε μορφής αναπηρία, οφείλουν κατά τη συναλλαγή τους με τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία να σέβονται τις γενικές αρχές που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες όπως είναι η εγγενής αξιοπρέπεια και η ατομική αυτονομία (βλ. άρθρο 3, Ν. 4074/2012) και να μην υιοθετούν στερεοτυπικές αντιλήψεις και κατ' επέκταση πρακτικές που αντιτίθεται στις εν λόγω γενικές αρχές.

Αρχή Εμπιστευτικότητας

- Να σέβεται την ιδιωτική ζωή των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία και τον εμπιστευτικό χαρακτήρα όλων των πληροφοριών που περιέχονται σε γνώση του στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του.
- Να συζητά μεταξύ του τα εμπιστευτικά ζητήματα που του αποκαλύπτουν οι γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία, χωρίς την συγκατάθεσή τους, **μόνον όταν αυτό επιβάλλεται από επιτακτικούς επαγγελματικούς λόγους.**
- Να ενημερώνει εμπεριστατωμένα τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία του για τα όρια της επαγγελματικής του εχεμύθειας σε δεδομένη κατάσταση, τους σκοπούς γνώσης των συγκεκριμένων πληροφοριών και τον τρόπο αξιοποίησής τους.

Ενήμερη συναίνεση

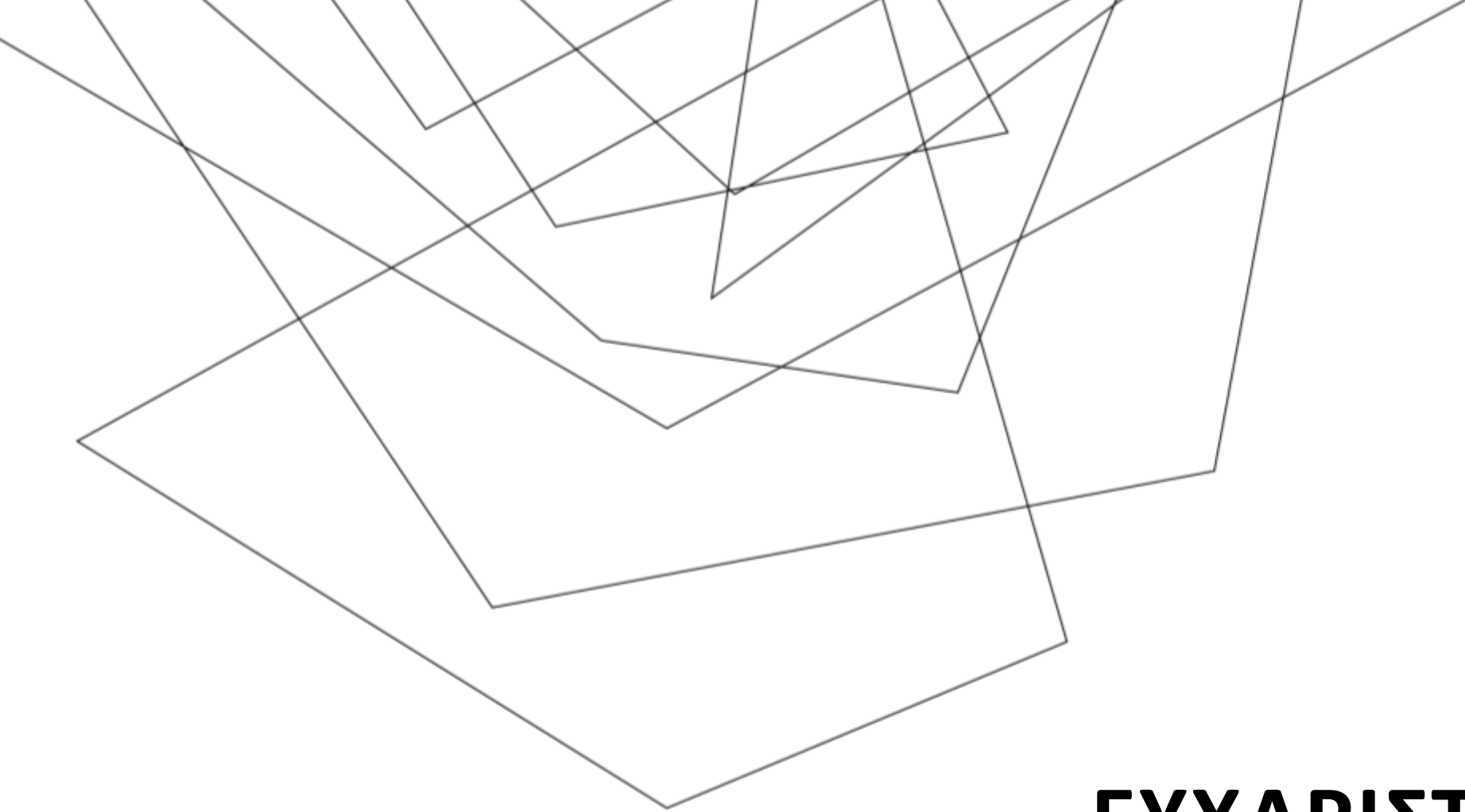
- Εξασφάλιση ενήμερης και ελεύθερης συναίνεσης των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία προκειμένου να συνηγορούν υπέρ τους σε περιστατικά βίας κατά των γυναικών με αναπηρία
- Προσδιορισμός της ικανότητας παροχής ενήμερης συναίνεσης

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

- Έχει την ευθύνη εντοπισμού, ανάπτυξης και πλήρους αξιοποίησης της γνώσης του κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.
- Υποχρεούται να βασίζεται σε αναγνωρισμένη γνώση.
- Συστήνεται να ενημερώνεται και να καταρτίζεται ως προς το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στο ζήτημα της αναπηρίας και της βίας κατά των γυναικών, των φορέων για την προστασία και υποστήριξη γυναικών και κοριτσιών θυμάτων έμφυλης βίας γενικότερα.
- Συστήνεται να ενημερώνεται και να εκπαιδεύεται με βάση τις αρμοδιότητές του σε εργαλεία αναγνώρισης έμφυλης βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών και στη διαδικασία παραπομπών που αφορούν ζητήματα έμφυλης βίας.

ΓΛΩΣΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Συστήνεται να επικοινωνεί με τρόπο κατάλληλο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε είδους αναπηρίας, χρησιμοποιώντας τη νοηματική γλώσσα για τις γυναίκες και τα κορίτσια με ακουστική αναπηρία ή τη γραφή Braille για τις γυναίκες και κορίτσια με οπτική αναπηρία, κ.λπ. καθώς και τα κατάλληλα υποστηρικτικά μέσα, π.χ. ηλεκτρονικά μηνύματα, πλατφόρμες επικοινωνίας, σύμβολα, κείμενα σε μορφή εύκολη για ανάγνωση (easy-to-read), κ.λπ., μέσα από τα οποία θα γίνεται κατανοητό από τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία.



ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!